
Arkivsak-dok. 22/03932-3

Saksgang	Møtedato	Saksnr
Fylkesrådet	14.06.2022	177/22

Høring- etablering av et tillatelsesregime for havbruk til havs og endringer i yttergrensene i produksjonsområdeforskriften

Innstilling:

1. Fylkesrådet i Troms og Finnmark har behandlet hørings sak fra Nærings- og fiskeridepartementet om «Forslag om etablering av et tillatelsesregime for havbruk til havs og endringer i yttergrensene i produksjonsområdeforskriften» datert 2. februar 2022.
2. Fylkesrådet avviser regjeringens forslag til nytt tillatelsesregime for havbruk til havs og ber om at et nytt tillatelsesregime for havbruk til havs der myndigheten tilligger fylkeskommunene utredes.
3. Fylkesrådet ber om at en utvidelse av det lokale selvstyre i plan og bygningsloven utvides slik at den også omfatter tilrettelegging av areal for havbruk til havs, og ber om at en ny plan og bygningslov for kyst- og havområdene må gi kommunene større handlingsrom for å utvikle klimasmarte arealplaner.
4. Fylkesrådet foreslår at området mellom dagens produksjonsområdegrensene og de nye foreslåtte grensene etableres som en oppdrettsfri sone mellom havbruk til havs og kystnær produksjon.

14.06.2022

Karin Eriksen
Fylkesråd for plan, næring og miljø

Vedlegg

Fagnotat:

Høring - Etablering av et tillatelsesregime for havbruk til havs og endringer i yttergrensene i produksjonsområdeforskriften

Bakgrunn

Vi viser til høring av «Forslag om etablering av et tillatelsesregime for havbruk til havs og endringer i yttergrensene i produksjonsområdeforskriften» datert 2. februar 2022. Høringsfrist var 2.5.2022. Det er søkt om forlenget høringsfrist – men svar er ikke mottatt.

Beskrivelse

Forslaget som høres går i korte trekk ut på at det etableres et nytt tillatelsesregime for havbruk til havs der myndigheten legges til Fiskeridirektoratet. Dette i motsetning til tillatelsesregimet for havbruk på kysten der myndigheten tilligger fylkeskommunen. Slik sett legger forslaget til rette for økt statlig styring og kontroll med utviklingen av havbruksnæringen på kysten. Dette i motsetning til om myndigheten hadde blitt tillagt fylkeskommunene og dermed styrket deres rolle som samfunnsutvikler.

Det foreslås også å snevre inn grensene til produksjonsområdene. Dette begrunnes med henvisning til ønske om å bevare produksjonsområdene integritet.

Vurdering

Konsekvensene av det foreliggende forslaget er selvsagt avhengig av den fremtidige utviklingen innen havbruk til havs. Forventningene er imidlertid relativt store til havbasert havbruk, og med et slikt perspektiv vil resultatet bli at en stadig større del av akvakulturnæringen raskt vil kunne få en vesentlig svekket kobling til og forpliktelse overfor regionale og lokale samfunnsmessige hensyn. Det vil i verste fall kunne føre til en tilsvarende utvikling innen havbruksnæringen, som en har sett innen fiskerinæringen der den havgående delen av flåten har mistet sitt forpliktelser overfor kystsamfunn og regioner. Med dagens kystnære akvakultur har det vært begrenset behov for å ilegge havbruksnæringen slike eksplisitte forpliktelser. Det er imidlertid slik at dagens akvakulturlov gir relativt vidtrekkende rammer for å ilegge akvakulturtillatelser implisitte eller eksplisitte forpliktelser ut fra samfunnsmessige forhold.

De samfunnsmessige utfordringene ved utvikling av havbruk til havs vil raskt kunne bli vesentlige. Det er ingen ting som tyder på at utfordringene med sameksistens vil være mindre med havbruk til havs enn det vi i dag opplever på kysten. Derimot vil en raskt kunne oppleve at både utfordringen til og konfliktene rundt sameksistens vil kunne forsterkes vesentlig. Dette fordi en stor del av den aktive fiskeflåten nettopp utøver sin hovedaktivitet i de kystnære havområdene, snarere enn på kysten.

Havbruk til havs vil også fordre nye teknologiske løsninger og nye driftsopplegg sammenlignet med det vi har i dag. Det vil kunne få langsiktige negative konsekvenser for leverandørindustrien på land, der situasjonen for mindre leverandører kan bli krevende. På den andre siden vil behovet for å levere fisken på land for slakting kunne avta, og erstattes av store, flytende slakterier. Det vil i så fall kunne få store negative virkninger på havbruksnæringen som sysselsettings- og bosettingsfaktor i kystdistriktene.

Det overstående utviklingsforløpet er på ingen måte en naturnødvendighet. Det er imidlertid heller ikke helt usannsynlig. Et tillatelsesregime underlagt statlig styring og kontroll har erfaringsmessig begrensede interesser og ambisjoner for å forhindre en slik utvikling. Et tillatelsesregime for havbruk til havs som tilligger fylkeskommunene vil derimot vil ha større ansvar for og interesser i å forhindre en slik utvikling. Innenfor rammene av dagens akvakulturlov vil de derfor i sterkere grad kunne vektlegge samfunnsmessige hensyn i tildelingsprosessen. På denne måten vil fylkeskommunen i større grad kunne bidra til å tilrettelegge for en positiv samfunnsutvikling på kysten.

På bakgrunn av denne analysen anbefales det at Troms og Finnmark fylkeskommune avviser regjeringens forslag om etableringen av et nytt tillatelsesregime for havbruk til havs. Nærmere bestemt stille krav om at regjeringen forkaster det foreliggende forslaget og så snart som mulig starter arbeidet med å utvikle et tillatelsesregime der myndigheten tilligger fylkeskommunene. Formåle med denne ordningen må i tillegg til å legge til rette for havbruk til havs også være å styrke og forsterke kystens muligheter for å legge til rette for den samfunnsutviklingen en trenger for å skape den kysten en ønsker.

Anbefalingen er at regjeringen må tenke nytt og legge til rette for at de nye og voksende utfordringene knyttet til havbruk til havs kan møtes og løses på en god måte. Kjernen i en slik modell må være fundamentert på at tildelingsregimet for havbruk, også til havs, er underlagt regionalpolitisk styring og innflytelse. Dette må i tillegg styrkes ytterligere ved at grensene for Plan- og bygningsloven utvides og harmoniseres med sektorgrensene. Videre må Plan- og bygningsloven videreutvikles for sjøområdene. Det gjelder ikke minst i forhold til kommunenes handlingsrom for å utvikle klimasmarte arealplaner i sjø som også kan bidra til å møte dagens og fremtidens klimautfordringer.

På denne måten vil en kunne legge til rette for å utvikle bærekraftige, robuste, inkluderende og vekstkraftige kystregioner og kystsamfunn. Hvis ikke vil utviklingen innen havbruk raskt kunne følge samme utviklingsløp som vi har sett innen fiskeriene: At den havbaserte delen av havbruksaktiviteten, blir unndratt politisk styring og innflytelse på regionalt og kommunalt nivå. Det vil svekke våre kystregioner og -samfunn, og stå i klar konflikt til regjeringens ambisjoner om å styrke kysten og distriktene. Som Norges største sjømatregion vil en slik utvikling for Troms og Finnmark kunne få svært store negative konsekvenser.

Forslaget om å snevre inn grensene til produksjonsområdene begrunnes ut fra behovet til å sikre deres integritet. Det er isolert sett positivt, men bidrar også til å åpne opp for at havbruk til havs kan etableres nærmere kysten. Siden lusesmitte vil kunne påvirke kystnær produksjon helt ut til 20-30 mil utenfor grunnlinjen, bør det vises stor varsomhet med å etablere havbruk til havs nærmere kystnær produksjon enn dagens grenser for produksjonsområdene. Derfor bør området mellom dagens grenser for produksjonsområdene og de nye foreslåtte grensene etableres som en branngate mellom havbruk til havs og kystnær produksjon.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Uttalelsen vil ikke medføre noen økonomiske eller administrative konsekvenser på kort sikt, men dersom fylkeskommunen på sikt får forvaltningsansvar for området så vil dette måtte finansieres og ressurser måtte avsettes. Det forutsettes at oppgaven skal være fullfinansiert fra statens side.